

## **Механізм залучення грантового фінансування та менторської підтримки для розв'язання проблем місцевого значення органами самоорганізації населення**

Запропонований механізм має на меті активізувати залучення мешканців до процесів розвитку громади, підтримати локальні ініціативи, що виникають „знизу”, а також забезпечити рівний і доступний підхід до фінансування місцевих проєктів, зокрема з урахуванням принципів безбар'єрності.

### ***Нормативно-правові засади***

Функціонування органів самоорганізації населення (далі – ОСН) ґрунтується на положеннях Конституції України, Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” та Закону України „Про органи самоорганізації населення”. Вказані нормативно-правові акти передбачають можливість утворення будинкових, вуличних, квартальних та інших форм ОСН, визначають їхні повноваження, а також механізми делегування ресурсів з боку органів місцевого самоврядування. Законодавство дозволяє ОСН набувати статусу юридичної особи, здійснювати фінансово-господарську діяльність, вести бухгалтерський облік, відкривати рахунки в банківських установах та залучати кошти з різних, не заборонених законом, джерел.

### ***Механізм залучення грантового фінансування***

Можливий алгоритм участі ОСН у грантових програмах передбачає:

- оформлення ОСН як юридичних осіб із правом відкриття рахунків та ведення фінансової звітності;
- закріплення у статутних документах переліку допустимих джерел фінансування, зокрема коштів місцевого бюджету, добровільних внесків, грантів та інших надходжень;
- розроблення та подання проєктних заявок до міжнародних донорських програм, а також до державних чи регіональних конкурсів підтримки місцевих ініціатив;

- отримання фінансування безпосередньо від донорів або через головного розпорядника бюджетних коштів – залежно від умов конкретної програми;
- забезпечення раціонального, цільового використання коштів та відкритої фінансової звітності.

Реалізація такого підходу сприятиме зростанню фінансової спроможності ОСН, активнішій участі мешканців у процесі прийняття рішень та розвитку інструментів місцевої демократії.

### ***Принципи розвитку системи грантового фінансування***

Формування ефективної системи грантової підтримки має ґрунтуватися на таких засадах:

- орієнтація на реальні потреби громади та досягнення практичних результатів;
- суспільна корисність і позитивний вплив на якість життя мешканців;
- чіткість планування, визначеність заходів, ресурсів і очікуваних результатів;
- застосування інноваційних підходів або сучасних рішень;
- наявність співфінансування, волонтерської участі чи інших додаткових внесків;
- спроможність виконавців реалізувати проєкт якісно та вчасно;
- відкритість і підзвітність у використанні коштів;
- забезпечення довгострокового ефекту після завершення фінансування.

### **Критерії відбору ОСН для участі у грантових програмах**

До участі у грантових ініціативах можуть залучатися ОСН, які відповідають таким вимогам:

#### **Правовий статус і дотримання законодавства:**

ОСН має бути належним чином зареєстрованим та здійснювати діяльність у межах чинного законодавства, дотримуючись принципів доброчесності та прозорості.

### **Досвід або потенціал до реалізації проєктів:**

Наявність успішно впроваджених ініціатив або сформованої команди з необхідними компетенціями та ресурсами.

### **Відповідність проєкту пріоритетам програми:**

Спрямованість ініціативи на вирішення актуальних проблем громади та узгодженість зі стратегічними документами розвитку території.

### **Обґрунтованість і реалістичність:**

Чітко сформульовані цілі, етапи реалізації, показники результативності та збалансований бюджет.

### **Партнерська взаємодія та участь мешканців:**

Наявність співпраці з органами влади, бізнесом, громадськими організаціями або активне залучення жителів громади.

### **Фінансова прозорість:**

Забезпечення належного обліку коштів, відкритість інформації та готовність до перевірок.

### **Інноваційність і сталість:**

Запровадження ефективних підходів та наявність механізмів продовження діяльності після завершення гранту.

### **Соціальна спрямованість:**

Орієнтація на підтримку вразливих категорій населення, розвиток інклюзивності та безбар'єрного середовища.

### **Пріоритетні напрями грантової підтримки**

#### **Фізична безбар'єрність**

Мета – забезпечення доступності інфраструктури та послуг для всіх груп населення.

Можливі ініціативи: облаштування доріжок, пандусів, велоінфраструктури, безпечних дитячих і спортивних майданчиків, проведення масових спортивно-оздоровчих заходів.

#### **Інформаційна безбар'єрність**

Мета – рівний доступ до інформації для всіх мешканців.

Проекти можуть передбачати створення доступних цифрових ресурсів, інформаційних платформ, просторів для консультацій і спільних заходів.

### **Цифрова безбар'єрність**

Мета – розширення доступу до цифрових сервісів. Сюди належать навчання цифровим навичкам, створення локальних цифрових просторів або пунктів доступу до онлайн-послуг.

### **Економічна безбар'єрність**

Мета – забезпечення рівних можливостей у сфері економічної діяльності. Приклади: розвиток кооперативів, створення тимчасових робочих місць, проведення тренінгів з фінансової грамотності, підтримка локальних ярмарків і крафтового виробництва.

### **Освітня безбар'єрність**

Мета – формування рівного доступу до освітніх можливостей. Проекти можуть включати облаштування інклюзивних просторів, коворкінгів, навчання педагогів і батьків.

### **Громадянська та суспільна безбар'єрність**

Мета – активна участь мешканців у громадському житті. Можливі ініціативи: створення інклюзивних громадських просторів, розвиток волонтерських рухів та локальних ініціатив взаємодопомоги.

### **Менторська підтримка та навчання**

Важливою складовою є запровадження системи підтримки ОСН шляхом навчання та наставництва, що може включати:

- участь у тренінгах і освітніх програмах;
- наставництво з боку досвідчених громадських організацій;
- консультаційний супровід з боку регіональних програм розвитку місцевого самоврядування;
- залучення експертів і бізнес-менторів;
- обмін практиками між ОСН;
- використання онлайн-ресурсів для підвищення компетентностей.

### **Очікувані результати**

Упровадження зазначеного підходу сприятиме:

- зростанню активності мешканців у розвитку територіальних громад;
- підвищенню інституційної спроможності ОСН;
- розширенню доступу до додаткових фінансових ресурсів;
- підвищенню рівня відкритості управління та довіри громадян до органів місцевої влади.